

## Inleiding

# Symposium 'Silent Spring, 50 jaar later'

Een halve eeuw geleden publiceerde Rachel Carson het boek *Silent Spring*, dat de aandacht vestigde op milieuproblemen en het begin betekende van de milieubeweging. Op zaterdag 17 november 2012 vond in Leiden het symposium 'Silent Spring, 50 jaar later' plaats. De Nederlandse Entomologische Vereniging (NEV) organiseerde deze dag met medewerking van de Uyttenboogaart-Eliassen Stichting, De Vlinderstichting, Stichting Natuur en Milieu, Vereniging Natuurmonumenten en de Fauna-bescherming. Het was een groot succes met tien gezaghebbende sprekers en circa 130 bezoekers.

Het symposium richtte zich op de hedendaagse milieuproblemen in relatie tot de achteruitgang in biodiversiteit. Vooral de sluipende, wat minder in het oog springende problemen kregen aandacht, zoals het gebruik van bestrijdingsmiddelen en andere vormen van bodem-, lucht- en watervervuiling. Er werd niet alleen gesproken over de oorzaken van milieuvervuiling, maar er werd ook met een optimistische blik naar de toekomst gekeken door te discussiëren over wat nodig is om de overstap te maken naar duurzame en milieuveilige vormen van milieubeheer en landbouw.

Tijdens de dag is vast komen te staan dat er weliswaar veel is verbeterd sinds de verschijning van het boek van Rachel Carson, maar dat milieuproblemen nog steeds actueel zijn. Een deel van de knelpunten is opgelost, maar er zijn de afgelopen 50 jaar ook nieuwe, sluipende milieuproblemen ontstaan en onderzoek heeft aangetoond dat de effecten hiervan soms indringender zijn dan aanvankelijk gedacht.

Tegelijkertijd heeft het symposium aangetoond dat somberen niet nodig is, omdat de oplossingen veelal voorhanden zijn. Soms zijn die oplossingen van technologische aard, een andere keer vragen ze om andere vormen van milieubeheer en landbouw. Die laatste oplossingen kosten tijd, maar het lijkt nu het moment om de overstap te maken naar een duurzame en toekomstbestendige economie.

Ook de media heeft de boodschap van het symposium opgepakt. Zo hebben er onder andere artikelen gestaan in *Bionieuws*, *Trouw*, het *Reformatorisch Dagblad*, het persoonsblad van Wageningen Universiteit, *Vrij Nederland*. In radio-uitzendingen van VPRO *Labyrint* en *Vara's Vroege Vogels* is aandacht geweest voor het symposium en de huidige milieuproblemen.

Het symposium is overigens niet het enige wapenfeit waarmee de NEV het jubileum van *Silent Spring* onder de aandacht wil brengen. Op onze website ([www.nev.nl](http://www.nev.nl)) zijn de presentaties van het symposium te downloaden voor geïnteresseerden die niet aanwezig konden zijn. Daarnaast verschijnen nu dus de proceedings van het symposium in *Entomologische Berichten* en zo wordt ook in 2013 de publicatie van Rachel Carson nog eens in de schijnwerpers gezet en worden de boeiende boodschappen van de sprekers op het symposium vastgelegd voor iedereen die er kennis van wil nemen. Wij hopen dat het symposium in navolging van Carson bijdraagt aan een nieuw milieubewustzijn en een voortvarende aanpak van de hedendaagse milieuproblematiek.

Wij bedanken alle sprekers op het symposium en schrijvers voor dit themanummer hartelijk voor hun bijdragen. Ook zijn wij Louise Vet van het Nederlands Instituut voor Ecologie dankbaar dat ze wilde optreden als dagvoorzitter.

**Silent Spring**  
*Rachel Carson* 50 jaar later

Symposium over Pesticiden, Biodiversiteit en Milieu met  
beleidsmakers, wetenschappers en belangenorganisaties

SPREKERS:

POLLY HIGGINS auteur "Eradicating Exotic" HERMAN WJFFELS Universiteit Utrecht  
STIENTJE VAN VELDHOVEN DGG FRANK BERENDSE Wageningen Universiteit  
OLAF CORNIELE Ministerie I&M MICHEL WALLIS DE VRIES De Vlinderstichting  
JANNY VOS CAB International SIJAS AKKERMAN Stichting Natuur en Milieu  
MARTINA VIJVER CML Dagvoorzitter: LOUISE VET xLOO

Zaterdag 17 nov. 2012 - NCB Naturalis in Leiden  
Inschrijven op [WWW.NEV.NL](http://WWW.NEV.NL)

Organisatie: Henk Hunneman (secr. NEV) & Joop van Lenteren (Wageningen Universiteit) Sponsors:

Ontwerp: Hans Smid

De Uyttenboogaart-Eliassen Stichting zijn we erkentelijk voor de financiële bijdrage waarmee deze dag mogelijk werd gemaakt en De Vlinderstichting voor het beschikbaar stellen van een online-inschrijfformulier. Tot slot bedanken we Hans Smid voor het ontwerpen van de poster en Rianne Liefing, Quint Rusman, Rutger Las en Benno Augustinus voor hun praktische ondersteuning tijdens de dag.

De NEV is voornemens om in te toekomst vaker van dit soort symposia te organiseren op het grensvlak van insecten en maatschappij. Mocht u suggesties hebben voor een thema dan houdt het bestuur zich aanbevolen.

## Organisatie van het Symposium

Joop van Lenteren Wageningen Universiteit  
Henk Hunneman secretaris NEV

## Themaredactie proceedings

Jetske de Boer NEV, Wageningen Universiteit  
Rienk de Jong NEV  
Jinze Noordijk NEV

Programma van het symposium 'Silent Spring, 50 jaar later' van 17 november 2012

Tijd	Onderdeel/spreker	Titel
10.00	Opening door dagvoorzitter Louise Vet	
10.15	Nico van Straalen (VU)	Biodiversiteit en gewasbescherming
10.45	Frank Berendse (Wageningen Universiteit)	Dode lente op het akkerland?
11.15	Martina Vijver (CML)	Geen 'Silent Spring'; bestrijdingsmiddelen bestreden?
11.45	Janny Vos (CAB International)	Biologische bestrijding van invasieve onkruiden in en om het water, een gemiste kans voor Nederland?
12.15	Lunch	
13.30	Polly Higgins (Internationaal advocaat, pleitbezorger milieu en activist)	Eradicating Ecocide
14.00	Michiel Wallis de Vries (De Vlinderstichting)	Hoe stikstof de vlinders laat stikken
14.30	Stientje van Veldhoven (D66)	'Regels voor de meent'
15.00	Theepauze	
15.30	Sijas Akkerman (Stichting Natuur en Milieu)	De bij als symbool voor (het verlies aan) biodiversiteit!?
16.00	Olaf Cornielje (Ministerie I&M)	Van milieubeleid naar duurzaamheid; aanpak bij de wortels
16.30	Herman Wijffels (Universiteit Utrecht)	Toekomstvisie op het thema
17.15	Borrel	